

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XLIX):

„Maghiarizați-vă!” sau „Statele Unite ale Austriei Mari” –
"Turcul te bate, turcul te judecă" și "Bunii patrioți" maghiari!

ni s-a înstrăinat clasa aristocratică

100 ani Fie-le memoria etern binecuvântată! 115 ani

3 categorii de PRESĂ: Turcu te bate
-în prima linie ... ziarele de luptă entuziastă pentru idei noi
-presa care apără tradițiile naționale
-ziarele de câștig bănesc, simple antreprize de exploatare financiară...adevărata profanare...

„REPLICA” și sloganul „Maghiarizați-vă!”

Naționalitatea unui popor e rangul său în lume între popoare; e blazonul nobiliar al meritului său; al valorii sale din trecut și prezent; ...e conștiința sa că e o națiune, o entitate culturală proprie în varietatea omenirii, că nu-i o simplă cifră, un număr de indivizi, de ființe, de animale „sociale”

Editorul Memorandului proprietarul TRIBUNEI, Eugen Brote 21 sept. 1892 anchetat penal pentru vina de a-l fi tipărit și difuzat
23-24 iulie 1893
Conferința de la Sibiu în care adunarea alegătorilor români adoptă „Memorandul” ca act al conferinței și aprobă activitatea Comitetului Central

Omul fără dragoste de țară și de neam e individ fără caracter, un vagabond

Aurel C. Popovici
1863, Lugoj (1917)
publicist
„Dipsidante”, filozof
A redactat „Replika Junimii academice române din Transilvania și Ungaria” la Răspunsul studenților maghiari privind “Memoriul studenților din România”
A decedat la Geneva, fiind înmormântat lângă Biserica Sf. Nicolae din Scheii Brașovului

d. 1917 -2017

d. 4 dec. 1902 -2017
d. Ioan Rațiu
(1828-1902)
Nu s-a născut încă acel român care să aibă îndrăzneala să modifice programul partidului

În lucrarea istoricului Vasile Crișan, am aflat răspunsul la întrebarea “ce i-a putut nemulțumi într-atâta pe studenții români din universitățile imperiului încât să-și riște viitorul?”. “**Replika junimii academice române din Transilvania și Ungaria**” a fost coordonată de tânărul Aurel C. Popovici, adept al unor teorii eminesciene și promotor al conservatorismului în cultură. El constata că «**Nouă ni s-a înstrăinat clasa aristocratică**. Va trebui să o înlocuiți. Progresul unui neam depinde de calitatea aristocrației sale. Cu cât vom dispune de mai mulți bărbați talentați, pregătiți și activi, cu atât nația noastră va putea progresa mai repede și mai real.». Lucrarea prezintă și împrejurările realizării „**Replicei**”: «a fost redactată și gătită în niște camere scunde și mici din Langegasse și membrii „**României June**” ... au petrecut multe nopți nedormite împreună cu maestrul lor (...) drept colaboratori ai lui A.C. Popovici la Viena se numărau Alexandru Vaida Voevod, Iuliu Maniu și Nicolae Comșa.» În articolul „**Puterea preseii**”, Popovici clasifica presa: «În prima linie stau ziarele de luptă entuziastă pentru idei noi. Urmău apoi organele de presă care își propuneau apărarea tradițiilor naționale. În cea de a treia categorie erau plasate ziarele „de câștig bănesc ... simple antreprize de exploatare financiară, de prefacere a celei mai sfinte misiuni în arginți sunători, adevărata profanare a patriotismului”. Enumerarea unor capitole din „Replika” - “Esența cestiunii române ...”, “Fuziunea Transilvaniei cu Ungaria, în contra voinței majorității locuitorilor ...”, “Lege electorală excepțională pentru românii din Transilvania”, “Nedreptățirea românilor în administrație”, “Prigonirea publiciștilor români”, “Sălbăticia jandarmeriei maghiare

față cu poporul românesc”, “Societatea maghiară”, “Asuprirea celorlalte națiuni nemaghiare”, “Daco-România iredentă” - aduce lămuriri privind profunzimea sloganului “**Maghiarizați-vă!**”. Motto-ul lui Luigi Palma: “Când un popor vrea să stăpânească, să țină înlănțuit pe un alt popor ce se deosebește prin rasă și limbă, se reîntorc pretențiunile barbariei, ale feudalismului și ale vremurilor de robie”» și proverbul “**Turcul te bate, turcul te judecă**”, fundamentează exemplele «concrete, adunate de studenți români din localitățile Transilvaniei și de prin curțile cu jurați care împărțeau dreptatea ungurească.». “**Replica**” a fost baza marelui proiect al lui Aurel C. Popovici – **Statele Unite ale Austriei Mari**». În **Procesul “Replicii”** (nr. 22/31 aug. 1893) Aurel C. Popovici a fost condamnat la 4 ani închisoare și 500 fl. amendă, alături de dir. adm. al Inst. Tipografic - Nicolae Roman (1 an și 300 fl. amendă) - cuprinsul “Replicii” fiind catalogat ca «*agitator în contra națiunii maghiare*». Publicist tribunist (pseudonim „Dipsidante”), Popovici a lăsat posterității o operă originală, concepția despre națiune fiind elocventă: «Naționalitatea unui popor e rangul său în lume, între popoare; e blazonul nobiliar al meritului său; al valorii sale din trecut și prezent; e singura sa distincțiune față de alte familii naționale, față de triburi, seminții și neamuri; e unica sa pavăză în lupta între popoare...e conștiința sa că e o națiune, o entitate culturală proprie în varietatea omenirii, că nu-i o simplă cifră, un număr de indivizi, de ființe, de animale „sociale”». Concluzia lui: «**Omul fără dragoste de țară și de neam e individ fără caracter, un vagabond.**» Știați că în 2017 ar trebui să comemorăm un centenar de la stingerea din viață a marelui ideolog bănățean, filozoful Aurel. C. Popovici (1863, Lugoj – 1917, Geneva)?

Publicarea “**Memorandului**” în Tribuna (nr. 116-122/1892) a făcut cunoscut actul politic în toate mediile românești.

A doua jumătate a anului **1892** înregistrează o creștere a tensiunii politice, manifestările șovine maghiare fiind îndreptate atât asupra membrilor delegației memorandiste cât și asupra preoților români; din rapoartele autorităților aflăm că se solicita întărirea forțelor de ordine, pentru a preîntâmpina riposte din partea românilor. “**Bunii patrioți**” maghiari profitau de indulgența și expectativa autorităților (poliție, jandarmerie, etc), faptele acestora indignând și incitând la revoltă și nemulțumire populația românească. Starea de agitație a românilor a fost amplificată de suspendarea dr. Vasile Lucaciu (din postul de paroh al Siseștilor, act executat cu complicitatea înaltului ierarh de la Gherla) și de denunțul penal al procurorului clujean Ieszensky Sándor contra lui Eugen Brote, editorul Memorandului, pentru vina de a-l fi tipărit și pus în circulație (21 sept). În noiembrie, la Budapesta, demisia guvernului Szápáry Gyula (noul prim ministru fiind șvabul maghiarizat Wekerle Sándor) și înlocuirea – la Viena – a primului ministru Eduard Taaffe cu guvernul condus de Alfred Windischgrätz (condus din umbră de contele Hohenwart) i-a determinat pe liderii români – V. Lucaciu, I. Coroianu și dr. I. Rațiu - să se consulte, la București, cu “frații de peste Carpați”. La finele anului – în timp ce dr. V. Lucaciu era arestat (și acuzat de “ură contra naționalităților”) - dr. Ioan Rațiu, încerca la Viena, o întrevedere cu șeful cancelariei imperiale - baronul Braun - acesta refuzându-i audiența. Alianța militară franco-rusă (în Dubla Alianță), a fost utilizată de guvernul ungar pentru a-l convinge pe împăratul Francisc Iosif I, că există o legătură mișcarea memorandistă și noul pact.

În 1893 – anul stingerii din viață a lui George Barițiu, întemeietorul presei românești - se înregistrează o nouă treaptă în climatul politic tensionat din Transilvania și Ungaria. La investigația “delictului de presă” demarată de procurorul Jeszenszki Sándor, proprietarul Tribunei Eugen Brote declara că hotărârea de a redacta, tipări și difuza “Memorandul” aparține întregului Comitet Central al P.N.R.. Procurorul general din Cluj, Vita Sándor a extins – la 13 mai 1893 – denunțul asupra tuturor membrilor C.C. al P.N.R., “delictul de presă” fiind transformat într-un adevărat proces politic. Acuzele principale aduse liderilor români incriminau lipsa unei împuterniciri din partea populației românești din Ungaria dar și procedura adoptată de predare a Memorandului la împărat, aceasta reprezentând o sfidare a prevederilor constituționale ale statului dualist, “Memorandul” combătând uniunea “Transilvaniei” cu Ungaria. Acuzele procurorilor clujeni, trebuiau să fie soluționate de Conferința națională extraordinară a delegaților români, interzisă, amânată și reconvocată în final, pentru zilele de 23-24 iulie 1893. Seria de adunări locale ce au precedat conferința și climatul politic efervescent era atent urmărită de noul ministru de interne, Hieronymi Károly. Acesta anticipa intențiile elitei politice românești, dar nu a intuit profunzimea consecințelor politice ale evenimentelor, soluțiile autorităților fiind bazate numai pe descurajare prin forță și constrângeri. Conferința de la Sibiu s-a ținut într-o organizare exemplară în prezența a 216 delegați și 2-3000 de participanți, adunarea alegătorilor adoptând Memorandul ca act al Conferinței, aprobând activitatea Comitetului Central, condamnând persecuțiile penale, protestând împotriva lezării dreptului de întrunire, încurajând colaborarea cu celelalte naționalități, etc. În dec.1893 – prim ministrul Sándor și ministrul de interne regal ungar, Hieronymi - îl invită la Budapesta pe dr. I.Rațiu pentru discuții hotărâtoare, înainte de procesul politic care se pregătea, propunând suspendarea procesului și o nouă lege electorală în schimbul renunțării la autonomia Transilvaniei și a “agitației” memorandiste; Rațiu, însoțit de Iuliu Coroianu, a răspuns tranșant: **“nu s-a născut încă acel român care să aibă îndrăzneala să modifice programul partidului”**. Cine mai știe că azi, 4 decembrie, se împlinesc 115 ani de la stingerea sa din viață, fiind înmormântat la Sibiu, în micul cimitir al Bisericii dintre Brazi?

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xlix-130912.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xlix-130912.html. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A navigation menu includes categories like Eveniment, Actualitate, and Sport. The main article title is "2017-Anul tribuniștilor memorandiști (XLIX):". Below the title, there are social media sharing buttons for Facebook (3 shares), Twitter (0 tweets), and another share button. The article's publication date is 03.12.2017 23:43, with 149 views and 0 comments.